

KERTINĖ PARAŠTĖ

Tradicijos žengia į praeitį

Tyliai uždarė duris, / Ir užrašinėme devyniais užraktais

— Jolita Skablauskaitė

Šios eilutės iš *Poezijos pavasario 97 almanacho* lyg ir atliepia mintis, palydėjus į praeitį kelias kultūrinės tradicijas.

Ilgamet gyvendamas Los Angeles lietuvių apylinkėje į gruodžio pradžią visada žiūrėjau, kaip į Bernardo Brazdžionio garsaus eilėraščio pradžią: *Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė; žydro veido, kaip žydras dangus*. Mat gruodžio pradžioje įvykdavo tradicinis Lietuvių fronto bičiulių rengiamas literatūros vakaras. Ar tai poezija, ar beletristika, savo kūrybą skaitydavo iš kitur pakviesti poetai ir prozininkai. Dažnai, juolab ankstesniais metais, ir Pietų Kalifornijoje gyvenantys. Paįvairinimui prisidėdavo muzikai, vokalistai ir Los Angeles Dramos sambūrio skaitovai.

Taip — tai buvo balta tradicija, su žydrais, kaip žydras dangus, veidais. Per trisdešimt metų Šv. Kazimiero parapijos salės scenoje (surask man kitą tokią) prie mikrofono stovėjo: Jonas Aistis: Antanas Vaičiulaitis, Kazys Bradūnas, Aloyzas Baronas, Birutė Pukelevičiūtė, Paulius Jukus, Henrikas Nagys, Julija Švabaitė, Vitalija Bogutaitė ir kiti. Iš vietinių: Bernardas Brazdžionis, Alė Rūta, Jurgis Gliuda, Elena Tumienė, Danutė Mitkienė... Sraše — būty ilgesnis, bet atmintis trumpa. Iš Lietuvos atvykę savo kūrybą skaitė, kiek menu, Violeta Palčinskaitė, Julius Kelelas, Marytė Kontrimaitė...

Neretai būdavo sunku supaisyti, kuo remdavosi rengėjai, kviesdami autorius iš toliau. Tačiau auditorija nutuokė, kad jie yra Lietuvių fronto bičiulių ideologijai artimi žmonės. O vėlyviausiais metais šis bendradarbiškumas, pridėjus ir pažinti, į šio renginio sceną įvedė autorius, kurių svaris lietuvių literatūroje nėra ypatingas. Ką padarysi, tokia buvo rengėjų valia, gal ir skonis. Negaliojo olimpinės atrankos dėsnis, kur nulemia patys aukščiausi rezultatai. Tad patriotiškų bičiulių vakaro rėmėdavo pasirodė Lietuvoje ne daug žinomas Kęstutis Genys, o

pernai — Eugenijus Ignatavičius (liaudies vulgarybėm) ir Šiaulių teatro aktorė Olita Dautartaitė. Be to, atsižvelgiant į vyresniąją kartą, vakarai tapo sekmadienio popietėm, pagaliau — pokylio pobūdžio sueigom, maratoniškai ilgom, nes būdavo su ceremonijomis pageriamais iškilus vietiniai kūrėjai.

Taip sakant, pareiškimas jaunumas perėmė vadžias. Pernai per trisdešimtąjį literatūros vakarą Lietuvių fronto bičiulių pirmininkas dr. Zigmas Brinkis pranešė, jog tai jau paskutinis. Nejuokavo. Šiemet gruodžio pradžioje tradicija buvo mirusi. Nutrūko ir tų vakarų programų paįšyba, kurioje dailininkas Edmundas Arbas originaliai sudėdavo pagrindinių dalyvių šaržus su jų kūrybos simboliais ir gelėta ornamentika. Šie samojingi lankstinukai ilgam išliks kaip meilės žodžio menui grafiški pavyzdžiai.

Girdėjau, kad pragmatiškai nusiteikę Los Angeles Lietuvių fronto bičiuliai žada šio vakaro idėją įterpti į savo politinių studijų savaitgalį ateinančių metų sausio pabaigoje. Atseit, prie politikos sijono prisiglaus koks nors apsakymas apie dabartinės Lietuvos bėdas arba patriotinių eilėraščių pluoštas.

Ta patia proga knietį trumpai paminėti ir kitos Los Angeles lietuvių tradicijos — ligšiol gyvavusio Dailių menų klubo vašiųgų sueigų — baigmę. Paskutiniame susirinkime, kuris įvyko šių metų lapkričio 15 dieną meniškose architektų Rimo Muloko namuose, Chatsworth, California, sužinojau, kad klubas nutraukia egzistenciją. Tuo nesistebiu. Per pastaruosius metus jo narystę gerokai praradino mirtys. Svarbiausia netektis — Bronys Raila, entuziastingas šių sueigų tęstinumo skatintojas. Railos praeitį ir jo publicistikos reikšmę pastarojo suėigoj pratisai aptarė Bernardas Brazdžionis. Sueigai vadovavo Alė Rūta. Pakalbėjo ir paskutinioji klubo pirmininkė Jadvyga Mulokienė — architektų Jono Muloko našlė. Jo gimimo 90-oji sukaktis bus gruodžio 31 dieną. Užsklandos žodį tarė Algirdas Gustaitis, klubo sekretorius nuo pat įsteigimo dienų, maždaug daugiau negu 40 metų.

Jaunoji karta Lietuvos politikoje

ARTŪRAS VAZBYS

Samprotavimus apie jaunimo dalyvavimą šalies politiniame gyvenime, matyt, reiktų pradėti nuo jaunų žmonių padėties apšvietimo ir jų įsivertinimo visuomenėje apžvalgos. Politika, kaip viena iš valstybės gyvenimo sričių, yra neabejotinai susijusi su bendra visuomenės dvasine ir materialine būsena. Lygiai taip pat jaunų žmonių požiūris į politiką yra priklausomas nuo jų santykio su valstybe apskritai.

Šiai dienai jaunimas Lietuvoje yra viena iš labiausiai pažeidžiamų ir mažiausiai į visuomenę integruotų socialinių grupių.

Ekonomine prasme, tai pasireiškia tuo, jog apie 60 procentų jaunuolių iki 30 metų yra tėvų išlaikytiniai. Dėl sudėtingos jaunų šeimų materialinės padėties Lietuvoje gilėja demografinė krizė — keletą pastarųjų metų mirštamumas viršija gimimų skaičių. Finansinės problemos riboja jaunimo galimybes lavintis ir įgyti profesiją. Pagal studijuojančiųjų skaičių, Lietuva atsilieka ne tik nuo išsivysčiusių valstybių, bet ir nuo artimiausių kaimynų. Apie 40 tūkstančių vaikų nelanko mokyklos.

Šnektant apie socialinius minėtos problemos aspektus, tenka pažymėti, jog įsivertinimo visuomenėje požiūriu situacija čia dar sudėtingesnė. Grėsmingą masą yra įgiję jaunų žmonių asocialus elgesys ir nusikaltamumas. Daugiau nei pusę šalyje padaromų nusikaltimų įvykdo jaunesni nei 30 metų žmonės. Problematiška jaunimo santykį su valstybe gana vaizdžiai nusako vaikinų požiūris į kariuomenę — privalomąją karinę tarnybą atlieka mažiau nei trečdalis šių prievole turinčių jaunuolių, o apie 40 procentų jų apskritai neatvyksta į šaukimo punktus.

* Paskaita, skaityta šių metų rudeninio Ateities savaitgalio Čikagoje programoje lapkričio 9 dieną Ateitininkų namuose, Lemont, Illinois.

Tradicija — susirinkti, pasivaikinti ir pašnektėti apie nuveiktus narių darbus ir apie lietuvių menus aplamai yra vertinga kultūriniam bendravimui. Manau, ji turės atgyti ateityje, gal ir be įmantrios kulinarijos. Žinoma, jaunesnės kartos dalyvių rūpesčiai.

Pranas Visvydas

Visuomeninėje veikloje dalyvauja tik apie 14 procentų Lietuvos jaunimo, tuo tarpu, kai Vakarų valstybėse šis skaičius siekia iki 70 procentų. 18-29 metų žmonės yra pasyviausioji šalies rinkėjų grupė, sociologinių apklausų duomenimis apie 90 procentų jų turi neigiamą nuostatą politikos atžvilgiu ir mano, jog tai yra „nešvarus“ užsiėmimas.

Jaunų žmonių ir valstybės santykiai primena užburtą ratą — jaunimas yra visuomeniškai pasyvus, kadangi nejaučia valstybės dėmesio, o valstybė, tiksliau — valdžia, beveik nesirūpina jaunuimui, nes šis yra pasyvus ir neorganizuotas — nekelia savo reikalavimų, nedaro spaudimo valdžiai, retai ateina į rinkimus.

Todėl šnektant apie Lietuvos jaunosios kartos dalyvavimą politikoje, būtina turėti prieš akis bendrą jų įtrauktumą į valstybės gyvenimą bei įsivertinimo visuomenėje vaizdą. Taip pat nereiktų pamiršti, jog panašios tendencijos vyrauja daugelyje iš sovietinės okupacijos išsivadavusių kraštų. Tam tikra prasme, tai yra objektyvi buvusios „prievartinės socializacijos“ pasekmė, leidžianti tikėtis, jog ilgainiui jaunimo politinis aktyvumas didės.

Lietuvos politinių partijų ir organizacijų ar jų jaunimo padalinių veikloje šiuo metu dalyvauja mažiau nei 1 procentas jaunimo nuo 18 iki 30 metų. Tai beveik dešimtkart mažiau nei Vakarų valstybėse. Palyginimui galima pateikti jaunųjų krikščionių demokratų pavyzdį: Lietuvoje yra tik apie 400 krikščionių demokratų partijos jaunimo sekcijos narių, kai panašaus dydžio valstybėse — Airijoje, Slovenijoje, Šveicarijoje jaunųjų krikščionių demokratų skaičius varijuoja nuo 3 iki 6 tūkstančių.

Be aukščiau minėtų objektyvių priežasčių, įtakos tam turi ir subjektyvūs veiksniai, konkretiai — neefektyvi Lietuvos politinių partijų politika, angažuojant jaunus žmones ir įtraukiant juos į aktyvią veiklą. Absoliuti dauguma prie Lietuvos partijų veikiančių institucionalizuotą jaunimo padalinių veiklą atlieka reprezentacinę funkciją nei savo pagrindinę misiją — populiarinti atitinkamą partiją ir jos idėjas tarp jaunimo bei rengti pamainą vyresniesiems kolegoms. Vakarų valstybėse politinių partijų jaunimo struktūros yra pagrindinis jų intelektualinio bei politinio potencialo rezervas. Peržvelgus šiuos pasaulio žinomų politikų biografijas, galima pastebėti, jog didžioji dalis jų savo politinę karjerą pradėjo jaunimo organizacijose.

Demokratinės tradicijos turinčių šalių politinė rinka reikalauja ilgo ir nuoseklaus žmonių, pretenduojančių tapti politikais, rengimo, sudarant galimybes jiems kaupti patirtį atitinkamoje veikloje. Lietuvoje šis

Jaunųjų Lietuvos krikščionių demokratų pirmininkas Artūras Vazbys kalba Ateities savaitgalio.

Jono Kuprio nuotrauka

poreikis dar nesubrendo, politinė rinka mūsų šalyje dar tik formuojasi ir kol kas nekelia pernelyg aukštų reikalavimų jos subjektams. Tarp dabartinio Seimo ir vyriausybės narių yra žmonių, kurie savo politinę karjerą praktiškai pradėjo, tik užimdami pareigas, prieš tai neįgiję nei menkiausios patirties. Esant tokiai situacijai, šiandieniniai Lietuvos politikai, iškilus būtinybei užpildyti partines ar valstybines pozicijas, tam reikalui kol kas sėkmingai naudoja savus „gerus žmones“, nesukdami sau ypatingai galvos dėl naujosios kartos motyvavimo bei rengimo politinei veiklai.

Nedidelę išimtį šiame kontekste sudaro socialdemokratai. Ši, mažiau nei dviejų tūkstančių narių, partija, turi gana gausias ir veiklias vaikų bei jaunimo organizacijas (atitinkamai 400 ir 300 narių). Jaunieji socialdemokratų atstovai dirba Seime ir savivaldybėse, partija juos deleguoja į rimtas pareigas valstybės institucijose bei giminin-

gose nevyriausybinių sektorių organizacijose, patiki atsakingas partines pozicijas, teikia dalykinę ir materialinę paramą.

Prie pavyzdinio jaunosios kartos ugdymo pavyzdžių galima priskirti ir liberalų patirtį. Nors liberalų sąjunga kol kas nėra imdanti pareigas, prieš tai neįgiję nei menkiausios patirties. Esant tokiai situacijai, šiandieniniai Lietuvos politikai, iškilus būtinybei užpildyti partines ar valstybines pozicijas, tam reikalui kol kas sėkmingai naudoja savus „gerus žmones“, nesukdami sau ypatingai galvos dėl naujosios kartos motyvavimo bei rengimo politinei veiklai.

Kitos partijos į jaunųjų politikų ugdymą žiūri kur kas re-

zervuociau. Toks požiūris iš dalies dar pateisinamas konservatorių ar centristų atveju. Jų branduolį natūraliai sudaro santykiniai jauno amžiaus žmonės, kurie dar ilgai galės veikti politikoje ir realizuoti šiuos politinius tikslus. Šiai dienai, įskaitant vietos šalies politiniame spektre, minėtoms partijoms iškyla pakankamai daug neatidėliotinų uždavinių, atitraukiančių dėmesį nuo sistemingo politinės pamainos ruošimo. Tikėtina, jog, įsivertinusios šalies politiniame gyvenime, jos dar turės laiko jaunųjų politikų rengimo sistemos kurimui, tuo tarpu naudojamos jau sukauptą potencialą.

Tačiau yra ir dar sunkiau paaiškinamų atvejų. Vienas iš jų — Lietuvos demokratinė darbo partijos kadrų politika ateities perspektyvos požiūriu. Per ketverius buvimo valdžioje metus LDDP, turėdama tam ištiesi neblogas galimybes, faktiškai nesugebėjo subrandinti naujų politikų, tuo dar sykį patvirtindama savo, kaip praeities partijos, prigimtį. Galbut LDDP vadais susitaikė su mintimi, jog jų partija pasitrauks iš politinės arenos kartu su paskutinįja buvusios komunistų partijos karta ir, užuot rūpinęsi pamaina, siekia kuo ramiau nugyventi likusią šios politinės jėgos gyvenimo atkarpą, užsitikrindami tam laikotarpiui bent minimalią nišą sau?

Šiuo požiūriu ne ką geresnė ir smulkiųjų Lietuvos partijų perspektyva. Daugelis jų net neturi jaunimo organizacijų arba turi tik formaliai egzistuojančias struktūras. Tarp minėtųjų partijų išsiskiria viena tikrai jauna politinė organizacija — tai „Jaunoji Lietuva“, tačiau panašu, jog būdama „amžinai jauna“, ji taip ir liks „amžinai perspektyvi“.

Nepaminėti šiame kontekste liko Lietuvos krikščionys demokratai. Jaunimo padėtis šioje partijoje reikalauja atskiro aptarimo. Daugelis Lietuvos politinio gyvenimo dalyvių ir stebėtojų atkreipia dėmesį, jog LKDP turi gana aktyviai ir plačiai veikiančią jaunimo sekciją, su kuria dažnai siejamos šios partijos perspektyvos. Iš tiesų jaunieji krikščionys demokratai nemažai nuveikė, tiek

(Nukelta į 2 psl.)

Ateities savaitgalio rimtai tariasi: iš k. į d. dr. Kazys Ambrozaitis, dr. Vytautas Vygtas, dr. Petras Kisielius. Jono Kuprio nuotrauka

Šiame numeryje:

Ir tradicijos neamžinos • Lietuvos jaunimas ir politika • Amerikos lietuvių požiūriai į Lietuvos partijas • Šiemetinis Poetinis Druskininkų ruduo ir jo laureatai

Užjūrio krikščioniškos minties žmonių požiūriai į Lietuvos politines partijas

Tokia tema šiemetinio Ateities savaitgalio Čikagoje programoje vyko simpoziumas, kuriame dalyvavo Jonas Pabedinskas, dr. Kazys Ambrozaitis, Viktoras Naudžius ir advokatas Saulius Kuprys. Simpoziumui ir drauge su juo vykusioms viešoms diskusijoms vadovavo dr. Petras Kisielius. Čia spausdiname kai kurias ta progą pasakytas mintis.

JONAS PABEDINSKAS:

Pirmiau „na levo“, paskui „na pravo“, Ir tas „na pravo“ kai ką apgavo... „Na levo“ rusų, „na pravo“ prūsų — Tie du sukiniai abu ne mūsų, Aš vieną šūkį šiandien heliu, Mes eikim savo tiesių keliu.

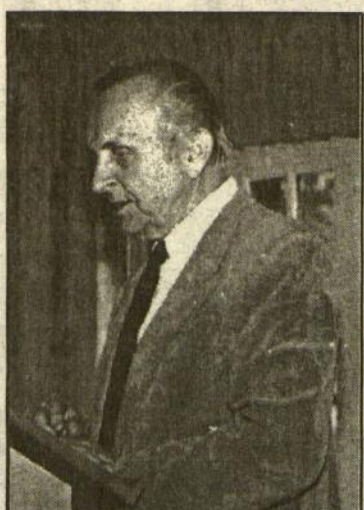
Tai Bernardo Brazdžionio eilės, kurias gerokai parafrazuoj ir pažiūrėję į jas šio šimtmečio kontekste, kada buvo šliejamasi kartais prie nacionalistų, kartais prie komunistų, galime pritaikyti sau, galvodami ir apie šių dienų politines partijas Lietuvoje. Poetas šį šešiasių sudėjo 1991 metais Kaune, kai jam reikėjo taksistui rusiškai nurodinti kaip važiuoti: „na pravo“ — į dešinę, o kitu atveju pažymėti, jog Vytis kartais joja į vakarus, o kartais į rytus („Asmuo ir valstybė“, *I laisvę*, 1991 m. birželio 22 d.).

Tiek Lietuvoje, tiek užjūryje daug kas matė tik dešinę ir kairę mūsų krašto politikoje. Dar neseniai pakako būti disidentu, rezistentu, politiniu kaliniu, antikomunistu, kad galėtume stoti vadovauti kovai tarp blogio ir gėrio. Šioje panoramoje pasirodė, kad yra gerų disidentų ir blogų disidentų, yra gerų Sąjūdžio narių ir blogų. Kovoti prieš blogį kai kurie politiniai kaliniai net įsteigė savo partiją, dar neaptarę, kokių krašte priemonių jie imsis taisyti padėti. Žodžiu, politinis nusistatymas buvo matuojamas pagal tai, kaip buvę nusiteikę buvusios valdžios atžvilgiu, ar ką prie jos darei, ar nedarei. Daug kas sakė, dešinė gera, kairė bloga, o centras neaiškus.

Vos praėjo porą metų ir jau buvo matyti, kad stoti vien už gerus tikslus neužtenka, reikia pasisakyti ir kaip jų siekti. Susikūrė partijos su savo programomis, bet liko tas dėmesys vadinamajai dešinei ir kairei. Tai ne ekonominių nusiteikimų skirtumai, o paprastai „braužkininkai“ ir „landsbergi-

Jonas Pabedinskas

Kazys Ambrozaitis

Viktoras Naudžius

Saulius Kuprys

Jono Kuprio nuotrauka

ninkai“. Krašto problemų kasdienybė pamažu ėmė keistis ne vieno piliečio galvoseną ir jis pradėjo žiūrėti į konkrečius politikų siūlymus kaip krašto padėties gerinti. Jau pasidarė svarbu kaip, o ne kas Seimo rinkimuose.

Prezidentiniuose rinkimuose, tačiau yra išlikęs šiandieną balsavimo pasiskirstymas pagal asmenybes: Landsbergis, Adamkus, Paulauskas, o ne pagal tai, ką jie konkrečiai gali Lietuvai atnešti. Žinoma, kituose kraštuose dažnai irgi panašiai: balsus sugaudo ne protingiausi ar sąžiningiausi, o per žiniasklaidą patraukliausiai pristatytieji.

Jei Lietuvoje atskirų partijų ir jų programų svarba kyla, tai užjūryje pasiliko labai plačiai stoka dėmesio politinėms partijoms. Išvijoje dešimtmečiais nebuvo reikalo galvoti apie politinę ideologiją, apie krašto tvarkymą, nes rūpėjo Lietuvos nepriklausomybės atstatymas ir lietuvių išlikimas. Šioje padėtyje ne tik kad nereikėjo partijų visuomeninės organizacijos, kaip Lietuvių Bendruomenėje, Lietuvių fonde, skautijoje, ateitininkijoje, Tautos fonde ar Tautinių šokių švenčių rengime, bet ir partijas net buvo žiūrima kaip į didelį blogį, kuris tik skaldo visuomeninę veiklą. Kad ir šiandien užjūreiviai dažnai stebisi, kaip galima stoti už vieną ar kitą partiją Lietuvoje. Kaip gali viena ar kita būti geresnė. Visos tos, kurios siekė gėrio, yra gėros. Visos tos, kurios yra atsi-ribojusios nuo praeities viešpačių, yra remtinos. Tas apolitiškumas suprantamas jaunesniųjų kartų eilėse. Ypač tų, kuriems nėra tekę matyti iš arti kitų kraštų politinio gyvenimo ar domėtis politine ideologija už Amerikos ribų.

Tokie užjūryje nusiteikimai Lietuvos partijų atžvilgiu dažnai yra nesuprantami. Juk

Amerikoje nedaug rasime žmonių, kurie, eidami balsuoti, pasisakytų: aš remiu abi partijas, nes jos sieks JAV gerovės, o kad jos skirtingai kraštą nori tvarkyti ir kaip tvarkyti, tai lyg nesvarbu.

Užtat, pripažindami didelės daugumos užjūrio lietuvių nusiteikimą praeityje prieš partinius susigrupavimus, šiandieną pasigendame jų noro pasizūreiti ir tada padėti kai kurioms Lietuvoje partijoms ne todėl, kad jos remia vienus ar kitus kandidatus, bet todėl, kad turi geras programas.

Antra vertus, šiandieninis užjūreivių dėmesys teisingai yra sutelktas į prezidentinius rinkimus. Čia lemia asmenybės ir

kaip mes jas matome. Be didelių tačiau svarstymų, kaip ir kiek jos gali duoti naudos Lietuvai pagal išsakytas programas, pagal siūlomus sau patarėjus, ir pagaliau neįvertinant, jog Lietuvos konstitucija duoda respublikos prezidentui ribotą politinę galią. Užjūryje pasilieka geri norai savo kraštui, nepaisant gana paviršutiniško supratimo kas politiškai darosi Lietuvoje.

KAZYS AMBROZAITIS:

Dėl temos: tema įdomi, bet keista. Dr. Kisieliaus receptas sunkiai įskaitomas. Penkis kartus skaičiau, kol supratau, bet vis tiek į temą sunku kalbėti, ypač jai iš pat pagrindų nepasi-

ruošus. (Medicinišku terminu išvertus, būtų — „mikstūra nervina“.)

Užjūrio lietuvis prarado Lietuvą, tokią, kokią jis paliko savo patyrimu ir po to susikūrė savo vaizduotėje. Naujos Lietuvos po penkiasdešimt metų neatpažino ir nesurado. Reikia Lietuvoje pagyventi be pertraukos bent vienerius metus, kad bent maža dalimi būtų galima atgauti jos realesnį vaizdą, kokią ji yra dabar. Čia yra mūsų dviguba tragedija: praradimo ir atradimo tragedija. Mes užjūryje dabar esame stebėtojai, nes mūsų grįžimą nuo pirmų nepriklausomybės dienų užbloka. Kiekvienieri metai mus neša toliau nuo Lietuvos. Būdami už-

Jaunimas Lietuvos politikoje

(Atkelta iš 1 psl.)

populiarindami partiją tarp Lietuvos jaunimo, tiek įgyvendindami bendruosius jos tikslus. Jaunimo sekcijos pastangomis parengtas valstybinės jaunimo politikos koncepcijos projektas bei LKDP rinkimų programos „Tarnauti Lietuvai“ jaunimo politikos dalis. Šios nuostatos vėliau buvo įtrauktos į vyriausybės programą ir pamažu yra įgyvendinamos.

Butent jaunieji krikščionys demokratai buvo vidinės LKDP reformos iniciatoriai, savo pavysdžiui raginę vyresnius kolegas pereiti prie kokybiškai naujo politinio veikimo lygmens, formuojant aiškia partijos politikos ir organizacinės veiklos strategiją. Naujoji LKDP valdyba teikia vilčių, jog šios iniciatyvos bus įgyvendintos. Jaunimo sekcija ypač daug dėmesio skiria jaunųjų politikų švietimui, jų igūdžių lavinimui bei patirties kaupimui. Ne mažiau pastangų dedama, siekiant

įtraukti į partijos veiklą naujus narius — jaunus žmones.

Kita vertus, tenka pastebėti, jog LKDP kadru politika jaunimo atžvilgiu faktiškai ir apsiribojia vien jaunimo sekcijos pastangomis. Partija vadovaujasi principu: „jaunimo politika — jaunimo reikalas“. Dauguma vyresniųjų nėra linkę prisidėti prie jaunimo iniciatyvų įgyvendinimo, neretai jas vertina su įtarumu ir nepasitikėjimu.

Jaunimo sekcijos veiklos galimybės taip pat smarkiai apribojamos juridinė situacija. Būdami sudėtinė partijos dalimi ir neturėdami juridinio asmens statuso, jaunieji krikščionys demokratai negali savarankiškai įgyvendinti savo suformuluotų jaunimo politikos nuostatų, aktyviai veikti ir plėsti įtaką tarp Lietuvos jaunimo organizacijų bei pritraukti naujus narius. Šiai dienai LKDP jaunimo sekcijos narių skaičius svyruoja ties 400 riba ir tesudaro apie 4 procentus visų partijos narių, nors geografiškai tai viena iš labiausiai paplitusių Lietuvos jaunimo politinių organizacijų, turinti veikiančius skyrius daugelį nei dvidešimtyje miestų ir rajonų.

Nepaisant to, vis dėlto džiugu konstatuoti, jog jaunimo įtaka partijoje tolydžiai didėja ir susilaukia vis platesnio vyresniųjų kolegų pritarimo. Tai liudija ir neseniai vykę LKDP valdybos rinkimai, į kurią pateko du jaunimo sekcijos atstovai ir dar keleras jaunesnių žmonių.

Apibendrinant naujosios kartos įsijungimo į Lietuvos politiką patirtį, galima daryti išvadą, jog jaunimas gana sunkiai skinasi kelių šalies politikos labirintais, anaipol nesulaukdamas vyresniųjų kolegų entuziazmo. Šio reiškinio priežastys — gana universalios, tai yra bendros daugeliui Lietuvos partijai.

Pirmoji ir pagrindinė priežastis — trumparegiškasis, šios dienos problemas ir poreikius orientuotas požiūris. Dar galutinai nesusiformavus šalies po-

litiniam spektrui, partijos ir jų vadai labiau rūpinasi savo išlikimu, nei ateities perspektyvų modeliavimu. Jų požiūriu, neverta pernelyg galvoti apie rytojų, nes rytojus gali ir neišaušti. Kam investuoti į ateitį, kai ji nėra aiški?

Prie politinio trumparegiškumo taip pat prisikirtinas vidinės konkurencijos vengimo nulemtas jaunų žmonių eliminavimas. Jaunimas Lietuvos partijose nėra laukiamas besąlygiškai, kaip atsinaujinimo ir naujų jėgų šaltinis. Vyktant nuožmiai politinei kovai partijų viduje, jauni žmonės, dar neįsitraukę į veiklą, jau imami vertinti per vidinių intrigų prizmę.

Svarbiausia sąlyga, keliama jaunimui — ne aktyvi veikla partijos labui, bet vieno ar kito vado palaikymas. Užtuot galėdami laisvai reikšti ir įgyvendinti savo idėjas, jauni žmonės neretai vertiami tapti konformistais arba tiesiog pasitraukti iš veiklos.

Kitą priežasčių grupę sudaro nepakankamas vyresniųjų pasitikėjimas jaunimu ir siekis bet kuria kaina išlaikyti kontrolę. Tarp Lietuvos politikų vyrauja įsitikinimas, jog jaunimas nepajėgus perprasti daugelio politinių vingrybių, gali lengvai pasiduoti kitų įtakai ar oponentų provokacijoms, todėl jį reikia griežtai kontroliuoti ir neleisti nukrypti nuo partijos linijos.

jūryje, turėjome savo misiją ir ją atlikome. Čia gyvendami daugiausia stengėmės dvasiai išlikti kuo ilgiau dvasiniais tremtiniais. Suamerikonėjimas mums ilgą laiką buvo pabaisa. Stebėtinai mūsų sutapimas su Sibiro tremtiniais: kurie bent momentui grįždavo į Lietuvą apsilankyti, atgalios sugrįždavo į Sibirą, nusivylę, neradę Lietuvoje to, ką paliko.

Grįžtant prie temos, tenka pripažinti, kad vis dėlto įtelpa mūsų ideologijoje, kurią mėgstame susumuoti į penkis principus, apimančius visą mūsų gyvenimą. Vienas iš tų principų yra visuomeniškumas ir kitas — tautiškumas, todėl šie principai mus ir įpareigoja domėtis ta tema.

Turėjau ir tebeturiu baimės, kad mūsų, ateitininkų organizacija, nuo pat įsikurimo buvusi grynai ideologinė, dabar Lietuvoje gali virsti interesų bendrove, nes neturi normalių sąlygų veikti ir, svarbiausia, neturi pakankamai vadovų, kurie duotų tą mūsų įgytą ir praktikuotą ideologinį ir idealistinį pagrindą. Tai liečia ir politines partijas. Kai partija virsta tik siaurų interesų partija, ji greitai nustoja savo spalvos, išblunka ir sunyksta.

Priklausomi tautai, kuri per savo garbingą ir neramią istoriją rūpinosi viskuo, bet mažiausia savo tautine ateitimi ir likimu. Gyveno ir lėbavo šia diena, bet mažiau žvelgė į ateitį. Valdė didelę teritoriją ir dėl įvairių nelaimių ir nesėkmių kaltino kaimynus, o savo moralinių ir dvasinių vertybių smu-

kimu nesirūpino. Dėl to tauta pasiliko mažame šios žemės sklypelyje ir tebėra apsupta nesimpatyškų kaimynų. Deja, pasikūtinis momentas apsispręsti dėl savo likimo. Artėjant pirmojo šios mūsų nepriklausomybės dešimtmečio, verta prisiminti Stasio Šalkauskio žodžius, pasakytus ano pirmosios nepriklausomybės dešimtmečio proga, yra įrašyti ateitininkų ideologijoje: „Lietuvių tauta prarado valstybinę savo nepriklausomybę, kai valdantieji jos sluoksniai buvo nustoję tautinės ištikimybės. Lietuvių tauta atgavo valstybinę savo nepriklausomybę, kai lietuvių tautos šviesuomenė buvo iškelusi tautinio atgimimo šūkį ir pradėjusi tautinės kūrybos darbą. Visa tai labai reikšmingai įrodė, kad tauta, norinti nepriklausomai gyventi, privalo turėti tvirtą valią ištikimai patverti tautinėse savo tradicijose, jas saugoti ir jomis pagrįsti tolimesnius tautinės savo kūrybos žygius“.

Pritrenktiems karo, lietuviams truko laiko, kol jie pradėjo ieškoti naujų idėjų, kurios žadėtų ilgalaikę taiką ir ramybę. Panaši nuotaika buvo ir dabar atsistatancioje Lietuvoje, tik, nelaimei, ekonomika priverė kultūros ir kūrybos rūpestį pakeisti į duonos ieškojimą. Kai buvo ruošiamas nauja Respublikos konstitucija, buvo laukiama ir gaunama parama bei patarimai iš moderniausių kraštų. Tačiau ji buvo rašoma ne kaime ant lietuviškos sodybos liekanų,

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvoje neteko girdėti, jog politinė jaunimo organizacija, būtu pareiškusi skirtingą nuo savo partijos nuomonę kokių nors svarbių klausimų. Tai paprasčiausiai neįmanoma.

Net beviltiškai susikompromitavęs ekspremjerui Adolfui Šleževičiui, leiboristinis jaunimas neišdrįso įvertinti jo poelgių anksčiau nei tai padarė partija, nors turėjo tam visas galimybes. Ryžtingai tuometinio partijos vado atžvilgiu pasisakymas, jaunimas būtų galėjęs bent kiek pataisyti prastęjantį LDDP įvaizdį, tačiau vyresnieji kolegos nepasinaudojo šia proga, nes tai prieštarautų jų savitai suvokiamiems partinės drausmės principams, nors, beje, formaliai leiboristinis jaunimas nėra sudėtinė LDDP dalis.

Jaunimo įsitraukimą į politiką stabdo ir jau minėtos šalies politinės rinkos spragos, leidžiančios užimti aukštus postus specialiai tam nesiruošusiems žmonėms, bei gana gausios protekcionizmo apraiškos. Jauni žmonės pratinami prie minties, jog žymiai geriau turėti įtakingų draugų svarbiose vietose, nei sąžiningu ir sunkiu darbu mėginti užsitikrinti ateitį.

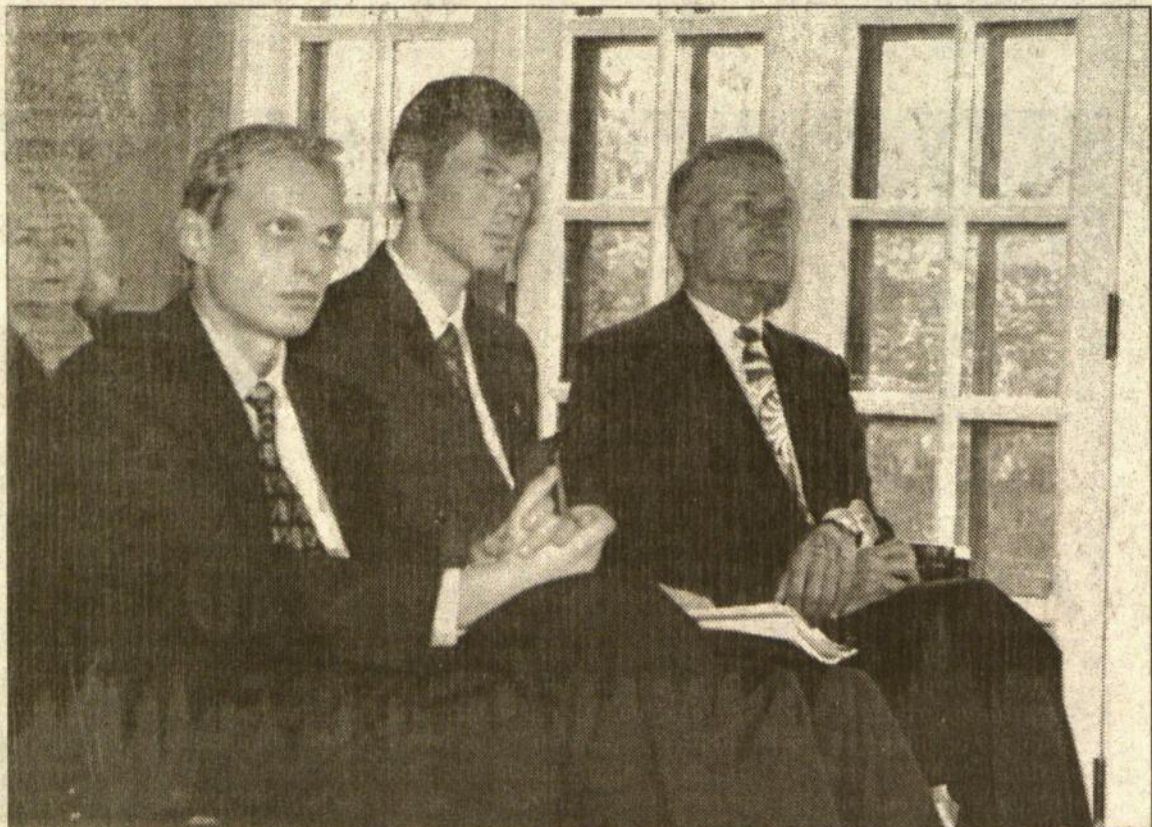
Vis dėlto, nepaisant visų sunkumų ir išbandymų, jaunoji karta į Lietuvos politinį gyvenimą ateina. Tam jau nebesutrukdys politinių partijų brendimo ir jų vadų, iš netolimos praeities paveldėto, mentaliteto

problemas. Visuomenė vis aiškiau rodo, jog pasitiki jaunais žmonėmis ir sieja savo viltis su jų atėjimu prie šalies vairo. Visą laimę, jog visuomenė bręsta kur kas greičiau, nei kai kurie mūsų politikai.

• Artūras Vazbys gimė 1971 m. rugsėjo 7 d. Jonavoje, Lietuvoje. 1989 metais baigė Klaipėdos Kristijono Donelaičio vidurinę mokyklą, 1994 metais Vilniaus universitete įgijo psichologijos bakalauro, o 1997 metais — organizacinės psichologijos magistro kvalifikacinį laipsnį.

1994-1996 metais Artūras Vazbys dirbo „Laisvosios Europos“ radijo Vilniaus / Lietuvos biuro ir *Apžvalgos* savaitraščio korespondentu, 1996-1997 metais buvo Lietuvos krikščionių demokratų ir Lietuvos Respublikos Seimo krikščionių demokratų frakcijos atstovu spaudai. Nuo 1997 metų sausio mėnesio dirba kaip Lietuvos Užsienio reikalų ministro referentas. Artūras Vazbys yra vedęs, jo žmona Liana yra psichologė ir jiedu augina vienerių metų dukrelę Norą.

Nuo 1992 metų Artūras Vazbys yra Lietuvos krikščionių demokratų partijos (LKDP) narys. Nuo 1995 metų jis tarnauja kaip LKDP Jaunimo sekcijos pirmininkas, LKDP valdybos narys. Yra Lietuvos žurnalistų draugijos narys, taipgi Atlanto sutarties Lietuvos bendrijos steigėjas ir narys.

Ateities savaitgalio pranešimo klausosi Mara Vygtienė, Artūras Vazbys, Lietuvos Ateitininkų federacijos pirmininkas Vygtas Malinauskas, Pranas Povilaitis. Jono Kuprio nuotrauka

Klausomės paskaitos: iš kairės į dešinę — dr. Rasutis, dr. Ona Rimkienė, dr. Kazimieras Rimkus, Jonas Kavaliūnas, Petras Kazlauskas, Irena Kazlauskienė, Juozas Končius, Ona Abromaitienė. Jono Kuprio nuotrauka

Druskininkų ruduo

ALGIMANTAS ANTANAS NAUJOKAITIS

Kaip ir kiekvieną, taip ir šių metų rudenį, gražiam Džukijos kurortiniame miestelyje dvi dienas vyko poetas Druskininkų ruduo. Šį kartą suvažiuo ne tik poetai, bet ir prozininkai, dailininkai. Mat, pasak šio renginio pradininko ir svarbiausio organizatoriaus, poeto Kornelijaus Platelio, proza esanti poezija plačiaja prasme. O grupę dailininkų į Druskininkus pritraukė ne tik šio kurorto dailininkų darbų, piešiančių — poetų, bet daugelio rašančių dailininkų darbų parodos. Vienas iš jų — žilabarzdis skulptorius, tautinės premijos laureatas Vytautas Šerys.

Šį kartą svarbiausia poetinio rudens tema, pasak visą renginį apibendrinusio Kornelijaus Platelio, buvo diskusija „Vaizdas poezijoje. Poetinės vaizduotės ypatumai ir pokyčiai šiuolaikiniuose tekstuose“.

Svarbiausią pranešimą arba žodį šia tema tarė pats Kornelijus Platelis. Verta jį čia visą pacituoti, tuo labiau, kad apie vaizdą poezijoje jis kalbėjo trumpai-drūtai. Štai ką pasakė Kornelijus Platelis.

Kiekvienas tekstas žadina vaizduotę, poetas — juo labiau. Už daiktavardžio stovi daiktas ar reiškinys, būdar-

džiai juos nuspalvina, veiksmažodžiai leidžia judėti ir santykiuoti tarpusavyje. Ir taip toliau. Šitaip susikuria prasmė arba mandriau sakant, erdvinis poetinio teksto vaizdas. Jam realumo, būtinumo, poetinės jėgos teikia tai, kas išdėstyta laike — ritmas, euforija, prasmės sklaidą. Daugelis poeziją gretina su muzika. Mano požiūriu, tai daryti galima, jei neturėsime omeny garsų. Garsų plotmėje poezijos su muzika gretinti neišeina, nebent su prasta muzika. Galima gretinti šiuos dvejus menų jungtines emocinę dinamiką. Vienu atveju, jusles dirgina ir emocijas kelia laiko formoje inkrustuoti vaizdai bei prasmės, kitu — skirtingo aukštumo garsai.

Teksto siūlomas vaizdas nėra prieinamas pojūčiams, jį visada tenka sukurti savo vaizduotėje. Atvirkščiai: pojūčių iliuzijas sukuria sąmonėje iškili vaizdas. Literatūra teikia tiksliai vaizdų užuominas, pačius vaizdus sukuriamo mes patys, remdamiesi savo patirtimi, ankstesniais vizualiniais įspūdžiais. Todėl teksto inspiruotas vaizdas visuomet esti labai asmeniškas, susijęs su mūsų vidiniais gamtovaizdžiais bei interjerais.

Kaip tie gamtovaizdžiai atsiranda? Manysiu jų šaltiniai yra du: paties išvystamas pasaulis ir kažieno pavaizduotas pasaulis. Pirmasis yra viena-

1997 metų Jotvingių premijos laureatas poetas Antanas A. Jonynas su rudens gėlėmis. Džojos Barysaitės nuotrauka

reikšmis, nors ir be galo turtin-gas. Jį sąlygoja mūsų fiziologi-nis regėjimo ir vaizdodaras me-chanizmas, o pajvairina nebet

optinės apgaulės ir haliucinaci-jos. Antrasis yra daugiareikš-mis, nes jam jau kažkas būna kokias nors reikšmes suteikęs. Jis yra be galo įvairiarūšis — nuo fotografijos, dokumentinių bei vaidybinių kino filmų iki abstrakčios tapybos ar mokslinių brėžinių.

Rašytojas formuoja savo vaiz-dinės patirties arsenalą iš abie-jų minėtų sferų. Ir net jam pa-čiam būna labai sunku nustaty-ti, iš kur į jo atmintį yra atkly-dęs tas ar kitas vaizdas. Kartais giliausi ir autentiškiausi tekstai atsiranda, naudojant iš bana-liausių šaltinių (pašto atvirukų, masinės produkcijos kino filmų) kilusius vaizdus, o pačių išvysti puikiausi vaizdai teikvepia nuo-bodiems aprašinėjimams ir pai-kiems aiškiojimams. Todėl dar neseniai madingų svarstymų apie pirmą ir antrą tikrovę literatūroje pagrindas nėra toks jau tvirtas.

Kiekvienai epochai būdinga savita literatūrinė vaizduotė. Išgirdę žodžius: renesansas, go-tika, barokas, romantizmas, siurrealizmas, patiriame tam tikras vaizdines asociacijas. Manau, galima būtų net mė-ginti aprašyti vaizdines atskirų literatūros stilių dominantes. Vadinasi, poetinė vaizduotė kin-

KELIONĖ Į TADMORĄ

Pajėgdamas išlikti savyje
ir tuo pačiu ištirpti savo meilę
kaip kalinys klaidingam kelyje
kurio nušiuuriam ryšulyje
neišdirbti ėriuko kailiai
kamuojamas ir troškulio ir alkio
vilkau minčių klatingą našta
kaltes ir kančią ir bijojau atsigręžti
ir savo kruvinom akim pažvelgti
į nusiaubtą prisiminimų kraštą.

tikėjau laukiau miesto pasirodysiant
smėlėto vėjo degintose akyse
tikrovę uždaryta spengia žodžiuose
kai neišsakomais atodūsiams
mus užtaria pati Dvasia
o ant akmens sužėrusi geležtė
suraikius paskutinį duonos nuodą
vėl pasiryžus įsirežusi pragręžti
bent menką angą — į prabangų kraštą
kurio pasiekti Viešpaties neduota

aš neturiu jėgų tikėti
aš neturiu jėgų tačiau tikiu
bet net tikėdamas imu regėti
kaip antefiksų akroterijų palmetės
vos pasirodę dingsta iš akių
akmuo po galva peilis po ranka
o ant geležtės blyksi kraujo dažas
o meilės pažadus žarstąs mirazas
o amžinatvės metais praslenką
ir gulantys — kaip antkapis
— ant sąžinės

GAISRAS

Suplėšau drobę rėmus į dalis suskaldau
skutus ir šipulius metu į židinį
ar dar pajėgsiu pasiruošti tau kaip maldai
tik atsivert ir nieko neprašyti

liepsna atliepia slėpiniams neišsakytiems
lauke užkimęs vakaro kaukimas
pro tamsų langą primerktom akytėm
įdėmiai žvelgia nuolankus laukimas

ar dar pajėgsiu pasiruošti tau
kaip maldai
nuraudę sienos ir raudoni baldai
aplank tarytum kraujo lytys švyti

kokia beprotiška aistra užvaldo
vilties mažytę taurę sudaužyti —
tik atsivert ir nieko neprašyti

POKALBIS

— O aš tikiu tikėjimo tyla
tada kai ji neturi jokio tikslo
— labai gili mieloji ta taurė
kurią išgėrė mes vis tiek nesusitiksim

— sakai nėra net to kas jau yra?
— sakau kad to kas jau yra nebūna
dangų išblėsta Venera o kūną
išprievartauja tavo meilė ir dora

— ir nebijai mirties? — turbūt bijau
ne tiek mirties bet to kad nebebūsiu
per šitiek metų aš tavęs neįgijau
— o tu toliau sapnuok galbūt pabusi

— mus supa tai ko mums visai nereikia
— nereikia... tai ramiai miegoki vaike

Artūras Valionis

PABUČIAVIMAS.

BŪRIMO FRAGMENTAS

gimusių
privalo stebėti
dramblio kaulų išsidėstymą
tai jiems skirti
pasakojimai apie nagų
žymes
glotniose nedūžtančiose formose

susidūrimuose su delnų
prakaitu
ir treniruotų pirštų granitu
išskalautose.

ne visi įbrėžimai turi
savas istorijas —

be to, tik kai kurias jų
pavyksta įsiminti.

pasakojimams nunykus
nelygumai užlyginami
o iš kaulų
tekinami įvairiausi papuošalai
skaptuojamos ornamentų įdubos
diržų sagtyse —

kam visa tai?

minkštas ir neaštrus
moters balsas pašnibždom
duos vardą
taisyklingu sukandimu lūpos
palies kaklą
sveikindamos

(ar liks žymė?)

galbūt suvilgys atminties duburius

(durų staktoje įstriži brūkšniai
išsišovę pro šviežių dažų sluoksnį)

— ir melancholiškos tada
tampa gimusiųjų mintys

ir todėl aš sveikinu
liūtį kuri išmes (ar išmes?) į krantą
daiktus, daugybę įvairiausių
daiktų apgadintų vandens
ir nesikeičiančios smėlio krypties —

pavėjui pavėjui

vanduo ir smėlis ištekina formas
ir judesiai tampa nebe tokie
sunkūs ir ryškūs.

ar matei švinines debesų gondolas
virš džiūstančios jūros?

žemėn susigėrė jų grakštumas
ir dūmų kamuoliais burės virto
į krešančio vandens saują.

teapleidžia mane
restauruoti alėjų
prisiminimai —

jūros moters noras
atiduoti man

apledėjusių plaukų negyvybę,
kriaušių valgymas naktį,
sugrįžantis
juoko aidas.

vaisių siluetai ryškėja dubeny
ir paskubom sviestas peilis
nepataiko
į atšiaurios netikrovės
duoną —

esu čia. paliečiau apžėlusią
samanom sieną
tačiau apčiuopiau tik kelias
išstrupejusias plytas —

jau ketvirto miesto grindinys
prateka nesumindytas po mano
kojom

o prie pravertų vartų kantriai laukia
kariuomenė. Taisyklingo sukandimo —
žymės kaktoje. Ženklo įžengti,
kurio nėra.

I. M. K. Čiurlionio namelį — muziejų susirinkę poetai klausosi savo kolegų eilėraščių.

Džojos Barysaitės nuotrauka

Druskininkų ruduo

(Atkelta iš 3 psł.)

Šis trumpas pranešimas vis dėlto įžiebė gyvas diskusijas.

Poetinį vaizdą apibendrindama kaip svarbią poetinę kategoriją, humanitarė G. Baužytė-Čepinskienė sakė, kad kiek bekalbėtume apie poetinį vaizdą, kiek jį benagrinėtume, šis reiškinys lieka paslaptingas. Juk kiekvienas poetas gyvena savi-tame, niekieno kito nepakartojamame vaizdų pasaulyje.

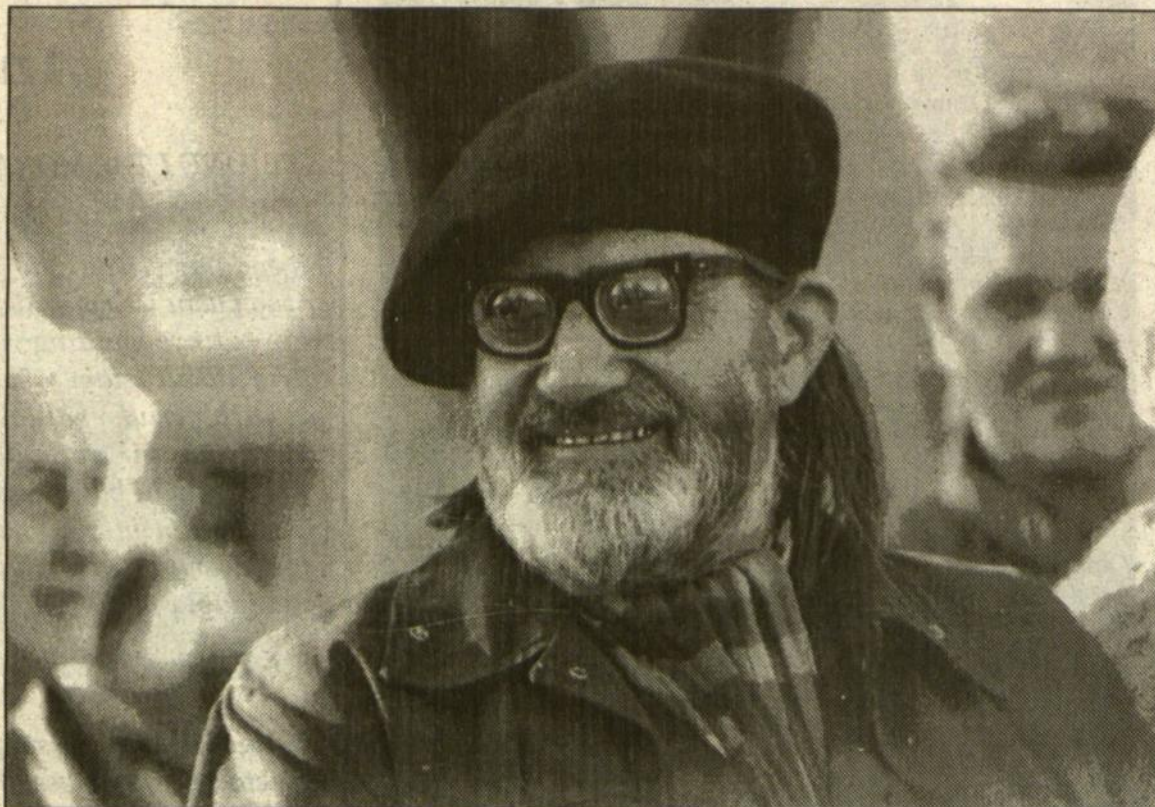
Remdamasis vokiečių rašytojo Johannes Bobrovski tekstais, kitas humanitaras, Bronys Savukynas, kalbėjo apie tai, kaip eilėraštį galima komponuoti vien iš vaizdų. Bet vis dėlto geriausia poezija, šio prelegento nuomone, yra tokia, kuri egzistuoja, plevėna virš sukurto vaizdo.

Druskininkiečio poeto Vytauto Bložės nuomone, nutylėjimas poezijoje yra nemažiau svarbus už vaizdą. Poetas Sigitas Geda kritikavo jaunosius poetus, kurių dabartinė kūryba neretai artėja prie tokio vaizdo, kuris susilieja su pilka fotografija ar

filmu. Pasak Gedos, nė vienas poetas neparašė eilėraščio, žiūrėdamas televizorių. Tiek Geda, tiek jaunas poetas D. Šimonis sakė, kad poezijoje svarbiausia ne pats vaizdas, o kas yra virš jo. Esą vaizdas — žydas. Tai už kurio slypi poezijos kūrinio esmė.

Išvadai turbūt tiko Sigitos Gedos pasakymas, kad didelės reikšmės neturi, ar vaizdą grūtis valdo poetas, ar atvirkščiai — svarbiausia, kad būtų tikrai gera, gryna poezija.

Diskusija apie vaizdą poezijoje — tai tik dalis poetinio Druskininkų rudens renginių. Vykio šiemet išleistų knygų pristatymai, naktiniai ir šiaip poezijos skaitymai, o taip pat naujiena — anoniminių eilėraščių konkursas. Kone visi į Druskininkus suvažiavę poetai, idėję į voką savo eilėraštį, o vietoje pavardės užrašę numerį ir tokį pat numerį pasiėmę iš krepšio. Laukė vertinimo komisijos sprendimo. Pagaliau nešališkai perskaičiusi didelį pluoštą eilių, komisija, vadovaujama *Kultūros barų* žurnalo vyriausio redaktoriaus Bronio Savukyno, paskelbė geriausius anonimi-

Nė vienas Druskininkų poetas ruduo neapsieina be druskininkiečio poeto Vytauto Bložės.

Džojos Barysaitės nuotrauka

nus eilėraščius. Pirmoji premija atiteko jaunam poetui Artūrai Valioniui, antroji — patiam Kornelijui Plateliui, o trečioji — Irenai Bitinaitei. (Visų trijų laureatų eilėraščiai čia spausdinami — Red).

Bet reikšmingiausia poetinio rudens — Jotvingių premija paskirta poetui Antanui A. Jonynei už šiemetinę eilėraščių knygą *Krioklys po ledu*. (Autoriui sutikus, pateikiami čia keli nauji jo eilėraščiai — Red).

Šiemetinė Jotvingių premija — jau tryliktoji. Be kitų žinomų Lietuvos poetų, ją yra pelnę išveivijos lietuvių poetai Alfonsas Nyka-Niliūnas, Kazys Bra-dūnas ir Henrikas Nagys.

Užjūrio lietuvių požiūriai į partijas

(Atkelta iš 2 psł.)

bet ant aukščiausio miesto namų stogo, dairantis į kaimynus. Steigiant ir atgaivinant jaunimo organizacijas, labiausiai tenka kovoti su jaunimo noru būti panašiams į Vakarų Europos ar Amerikos jaunimą su numukusiais džinsais. Tautinis jausmas ir tradicinis lietuvių jaunulio charakteris nepageidaujamas, nuo jo bėgama. Panaši nuotaika turi įtakos ir partijų charakteriui, o kartais ir jų programoms.

Idomu stebėti Lietuvos partijų brendimą, jų gausumą ir nuotaikas. Mes ieškome tradicinio valstybės idealo. Mūsų demokratinio valstybinio gyvenimo laikotarpis buvo trumpas, nespejo sukurti išliekančias valstybines tradicijas, kaip kad jos išlieka Anglijoje ar net Prancūzijoje. Vieną pastebėjome, kad ilgos okupacijos paliktos tradicijos, nepaisant naujos konstitucijos, išliko giliai įleidusios šaknis valstybiniame valdyme, siekiančios net iki pirmojo prezidento. Valstybinis idealas neatidėliotinai turi būti kuriamas iš naujo. Dabar yra proga jį skelbti ir už jį kovoti demokratinį rinkimų forma.

Be abejo, mums rūpi partijų programa. Bet ar būtina turėti programą? Net daugelis tradicinių Vakarų Europos valstybių partijos neskelbia į para-grafus surašytos programos. Jų kryptį nusako ilgų metų nusistovėjusios tradicijos. Prieš kiekvienus rinkimus jos paskelbia savo gaires. Tradicinės, vadinamos tarptautinės partijos (Krikščionys demokratai, socialdemokratai) turi pastovias programas, kurios partiją paralyzuoja, padaro standžią. Jos pamazū nutolsta nuo gyvenimo realybės, nes jas dažnai dominuoja senimas. Todėl dabar, norint įvesti dinamikos, jaunimas tose partijose juda ir partijų gairių forma mėgina jas pritaikyti prie gyvenimo realybės. Tai ypačiai ryškų pas krikščionis demokratų. Konservatorių partijoje, nors ji yra sumestinė (joje iš pradžių buvo iki 15% buvusių komunistų), bet ryškiau patriotinė, jaunesnė, dinamiška ir gana staigiai bręsta, nors jos tradijos dar tik sezoninės, o valstybinio idealo formavimas yra dar tik vieno amens, jos vadovo, pastangų siekis. Liberalų grupės blaškosi ir dar kol kas vaikščioja tvoros viršūne, palin-

kusios į kairę, todėl nesiderina su mūsų ideologijos principais. Iš jų ryškiausia sezoninė partija, suformuota šiam rudeniui, yra centristai. O kitos kairiosios partijos dar mums nepatikimos. Jos dar turi užnugarį, per daug prikabinatą prie buvusių sovietinių šaknų, kurios užmaskuotos rudens lapais ir iš paviršiaus dažnai nepamatomos.

Kaip matyti, tiek Lietuvos, tiek užjūrio balsuotojas, labai išalkęs ir sąmoningai susirūpinęs Lietuvos ateitimi, eis prieš Kalėdas prie balsuotojų stalo, turėdamas savo rankoje menu iš devynių patiekalų. Man, kaip ateitininkų ideologijos mokyklos auklėtiniui, nebus problemų pasirinkti ko geriausio iš to menu. Rausvų, šaltų, be druskos sovietinio tipo žalbarščių nenoriu. Toje prieškalėdinėje tautinio apsisprendimo puotoje užsiskysiu sriubą, pasiūlydą krikščioniškos moralės krosnyje, sumaišytą su socialinio teisingumo principais ir pakankamai druskos ir pipirų, kad gačiau vilties Lietuvos ateičiai. Bet prieš tą momentą reikia ir susikaupimo. Savęs į Dievulio klausiu: kuris kandidatas labiau įvertino tautos rezistenciją, kuri tauta atvedė į nepriklausomybę, kuris žada išspręsti desovietizacijos klausimą; kuris dėjo pastangų įvertinti antrąjį Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą 1941 metais, tuo sunkiausiu Lietuvos momentu visoje mūsų istorijoje; kuris labiausiai prisidėjo trečią kartą skelbiant Lietuvą nepriklausoma 1990 metų kovo 11 dieną? O gal nė vienas? Vilties yra, nes tautinė sąmonė atgyja. Ukininkai laukus apšėja. (Lapės kepurė.)

Ar reikia balsuoti? Man prisimena Vytautas Vaitiekūnas, kuris dar 1972 metais, kalbėdamas Čikagoje, pasigyrė gavęs iš Vilniaus pažįstamos mokytojos laišką, kuri rašė: mokytojos darbas sunkus. Antrąjį amžių skyrių uždaviau namų darbų — parašyti tema: „Kodėl aš myliu Maskvą?“ Vaikas, nežinodamas nieko apie tą Maskvą, prieina ir klausia: Mamytė, kodėl tu myli Maskvą? Atsako, aš jos nemylu, tik tu niekam nesakyk to. Tas pats atsakymas pas tėtį ir vyresnį brolį. Pirmadienį surenka namų darbą, Algijuko sąsiuvinyje skaito: „Aš myliu Maskvą dėl to, kad niekas kitas jos nemylė“.

Esame visi Algijuko situacijoje, bet balsuoti vis tiek reikia.

VIKTORAS NAUDŽIUS:

Ta pokalbio tema, kurią rengėjai pasirinko ir pakvietė mane kartu su kitais prisidėti prie jos diskutavimo, galėtų būti gana ilgoka, jei kalbėtume apie visas Lietuvos partijas. Turbūt rengėjai to ir nelaukė. Spėju, kad jų mintis buvo išgirsti pasisakymus apie kelias dešiniausias partijas, būtent krikščionis demokratus ir konservatorius.

Jaučiau galįs laikyti save krikščioniškos minties žmogumi ir esu tame sparne, kuris vadinamas Lietuvių fronto bičiuliais.

Kadangi tai grupei neatstovauja jokia dabartinė partija Lietuvoje, tai dauguma Fronto bičiulių šliejasi prie mums artimiausių tų dviejų dešiniųjų Lietuvos partijų.

Čia ir pasisakysiu trumpai, kas man patinka ir kas nelabai patinka tose partijose.

Pirmiausia paliesiu konservatorius. Sąjūdžio palikuonys, paveldėję jo sėkmingus darbus, neatlikusius darbus bei pridarytas klaidas, po 1992 metų pralaimėjimo suprato, kad Vilnius ir Kaunas tai dar ne visa Lietuva, persiorientavo ir dabar kreipia nemažai dėmesio provincijoms Lietuvoje. Ta kryptimi jie turėtų veikti ir toliau. Vienas mano bičiulis tikinoj mane, kad Landsbergis, tai Lietuvos De Gaulle. Dingo De Gaulle, sunykio ir jo partija. Tas pats gali atsitikti ir su konservatoriais Lietuvoje. Ir tuo nelabai tikiu. Manau, kad konservatoriai turi pakankamai platią bazę, kurioje tilptų sveikatai maistants, sąžiningai ir nuoširdžiai tikintys savo tėvynės gražia ateitimi, žmonės.

Nemaža dalykų jie bando atitaisyti po LDDP šeiminkavimu, ne viskas jiems sekasi, ne viską jie daro, ką mes norėtume, kad būtų pakeista, bet tam reikalinga daugiau laiko. Reikia tikėti, kad sąjunga su krikščionimis demokratais liks pastovi ir stiprė. Vienas dalykas, man atrodo, kurį konservatoriai stumia per greit, tai privatizacija stambiųjų krašto įmonių ar, vadinkim, organizacijų, kurios veikia pelningai. Lietuvoje dar nėra pakankamai privataus kapitalo, kuris galėtų pelningo privatizavimo su už-

sienio investitoriais dar, atrodo, irgi per anksti. Žiūrėkime, kaip nesiseka su „Lietuvos“ viešbučiu Vilniuje.

Dabar apie krikščionis demokratų. Nors čia užjūryje daugel metų krikščioniškos minties tautiečiai buvo stipriai suskilę į vadinamus krikdemus ir frontininkus, tačiau kartkartėmis atsirasdavo iniciatorių, bandančių juos taikyti. Su pagarba prisimename prelata Igną Albalavičių, kurio klebonijoje turėdavome abiejų sparnų atstovų pasitarimus, nors ir nesėkmingus. Ką kodėl krikščionys demokratai daug artimiau bendraudavo savo politinėje veikloje su socialdemokratais ir liaudininkais, nei su Lietuvių fronto bičiuliais. Tačiau tai liko tik istorija. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, užjūrio lietuviuose politinės aistros susilpnėjo. Nemaža dalis bičiulių, norėdami kokių nors būdu įsijungti į Lietuvos politinį gyvenimą, rado kelią ir sutarimą su užjūrio krikščioniais demokratais ir per juos su jų Lietuvos partija. Ta partija Lietuvoje turės tapti viena iš aktyviųjų grupuočių, besirūpinančių ne vien savo, bet ir savo tautos reikalais. Nėra abejonės, kad Vakarų Europos kraštų krikščionys demokratai padės jai vystytis ir tobulėti.

Deja, per pastaruosius 5 – 6 metus ta partija neužimponavo savo veikla ir idėjomis tiek Lietuvos dešiniojo sparno pritarėjus, tiek ir nemaža čia užjūryje ją remiančių ar norėjusių ją paremti. Jos buvusios vadovybės neveiklumas (pavyzdžiui, Vilniuje nesugebėjo išrinkti nė vieno savo atstovo savivaldybių rinkimuose) arba savotiškas nesisikaitymas su pasiūlymais ir pageidavimais užjūrio rėmėjų, kurių finansinę paramą mielai priimdavo, tačiau ją naudojo pagal savo išmanymą, o ne pagal rėmėjo norą — tatau atsidavę tuo tipingu sovietmečio mentalitetu, kurio Lietuvoje yra dar labai daug. Teko spaudoje skaityti, kad net ir vadovybės tvarkoma finansinė apskaita turėjusi tam tikrų neatšakumų.

Dabar Lietuvos krikščionių demokratų partija turi naują vadovybę. Reikia tikėtis, kad ji pasirodys veiklesnė. Partijos veikla labai daug priklauso nuo jos vadovo. Kelia rūpesčio, kad ministras Algirdas Saudargas, labai užsiėmęs užsienio ministerijos darbais, kurie yra gyvybiškai svarbūs Lietuvai, nepajėgs stipriai vadovauti savo partijai. Čia galėtų būti tik vie-

na išeitis: partijos vadovo pirminis pavaduotojas turėtų būti energingas su iniciatyva žmogus, kuriam ministras Saudargas galėtų su pasitikėjimu pavesti daugumoje sričių jį pavaduoti. Ar dabartinėje vadovybėje yra toks žmogus?

Malonu girdėti ir matyti krikščionių demokratų jaunimo sekcijos vadovą Artūrą Vazbį. Organizavimas jaunesnės kartos partijos sparno yra daugiau negu svarbus uždavinys. Tai yra krikščionių demokratų partijos ateitis. Tačiau reikia toje grupuotėje stipriai puoselėti krikščioniškos moralės pagrindus, tautiškumą, meilę savo tėvynei. To aš ir linkiu siekti tai jaunimo sekcijai.

Šiuomi ir baigsiu savo pasisakymą keliomis asmeniškėmis mintimis. Kadangi mes čia užjūrio krikščioniškos minties politikos puoselėtojai esame jau daugiausia pasiekę brandaus amžiaus su sidabriniais viršugalviais, tai visos mūsų viltys yra nukreiptos į tas dvi Lietuvos partijas. Mes, nesiskaldydami ir nesipykdami, remdamiesi grynai kiekvieno asmeniškumu pasirinkimu, remsimės jas abi kartu ar kurią nors vieną iš jų.

SAULIUS KUPRYS:

Švenčiame Kristaus Valdovo šventę kiekvienerių metų vėlyvą rudenį. Meldžiamės: „Teatėnie Tavo karalystė“. Jo karalystė yra ne iš šio pasaulio. Bet tuo pačiu metu mes esame šitame pasaulyje ir mums pavesta kurti ir dalyvauti Kristaus karalystės vystyme. Žinome iš Šventojo Rašto, kad žydai tikėjosi, jog Mesijas atstatys jų savarankišką valstybę ir jiems bus duota pergalė prieš jų priešus.

Kai kalbame apie ateitininkų politinę veiklą, sutinkame tam tikrą šizofreniją. Labai konkrečiai: pastarieji JAV senatoriaus rinkimai Illinois. Kandidatas lietuvių kilmės, kuris buvo persimetęs grynai į abortų rėmėjų eiles. Pavyzdžiui, buvo bandyta praversti įstatymą, kuriuo būtų suvaržyta taip vadinami dalinio gimimo abortai. Kandidatas balsavo už šį metodą, net kai didelė Kongreso dauguma pasišlykštėjusi brutaliu aborto metodu balsavo prieš tai. Jis iš principo balsavo su radikalia aborto rėmėjų grupele. Aš kai kada galvoju, kad mes per lengvai perkami. Apakinti politiniu azartu, kai kada nenorime pagaltoti, ką darome. Nors iš ki-

Kornelijus Platelis

DVIESE APSIAUSTAME MIESTE

*Neramus ilgesys mus apsieja tartum gyvatė
Simoento pakrantė žmogystą pražiota burna,
Pasiklydusios harpijos migla nuo medžių nukrato,
Ir siera ima dvokti mūs sielų vietovė liūdna.*

*Miestas skendi sapne, į jo sienas vėl trinasi priešas,
Tartum smilkalo dūmas mes rangomės gatvių urvais,
Pranašystės išseko, tik skiemenys lūpose kreša,
Ir įstatymai niūrūs jų žvangčioja vario šarvais.*

*Šiapus mūrų it iščių taurėj vienas kitą priglaudžiam,
Ir aistros apsvaiginta šio didelio kūno ranka
Riebų žirgą achivo vidun pro vartus įsispraudžia
Tartum pragaro sėklą, nors klykia Kasandra kažką.*

*Nesaugi mūsų meilė — pro sapno juodojančią angą
Šliuogia prieš kareiviai, ir miega sargyba girta,
Po blausic žibintu du šešėliai glebiai šoka tango.
Jie čia buvo pilni nuostabios ateities kažkada.*

*Mus apleido dievai, nes netapome tais, kurie turi
Susijungti į gemalą šviesų šio miesto niūraus ovaie.
Menelajas ant sienų, o tas, kuris sielą užbūrė —
Tik vaiduoklis blankus, apsisiautęs Kipridės galia.*

*Ir ta siela — tiktai debesis, krešulys balto rūko,
Kurį spausdamas juda groteskiško šokio žingsniu
Susiskaldęs asmuo. Jau ryšys su pasauliu nutrūko,
Nebūties ilgesys pasiliejo iš mūsų sapnų.*

*Ir tirštėja tamsa, ir giliau smenga gatvės į naktį,
Mes iš lėto atsiskiriam po apgaulingą skraistę.
Aš žengiu pro duris ir gesindamas sąmonės dagtį
Susigūžti bandau tartum kūdikis tavo skreite.*

Irena Bitinaite

IN MEMORIAM

*iš begalybės
išimti veidrodžius
rėmai telieka
dienų atvaizdams
paveikslų galerijos
ilgaus koridoriais
aš praeisiu
savo metus
neskubėdama, —
prieš akis —
visa amžinybė -
sukt ir sukt ratus
apie nugyventas vietas —
dykumas
neužgyventas
irgi dykumas —
taip gandras ieško
pernykščio lizdo
ne lizdo —
atvynioja atmintį
lig kamuolinio žaibo
Liepos viršūnėn*

tos pusės esu girdėjęs, kad šito kandidato adresu yra atėję nemažai laišku iš lietuvių, smerkiančių jo poziciją šituo klausimu.

Atleiskite, jei šito klausimo dar nepaleisiu. Karo metu buvo mūsų tautiečių, kurie su viltim žiūrėjo į Hitlerio įžgyvimą į Lietuvą kaip išgelbėjimą iš sovietinio teroro. Tačiau ar nebūtų geriau, jeigu turėtume daugiau įrodymų, kad lietuvių tauta atsiriboja nuo nacizmo ir jo pikty darbų. Mes ir dabar tebemokame kaint už tą klaidą.

Ar mes išliksime, neturiu su savim daug duomenų apie tai. Ateitininkų supolitinimas yra nuolatinė pagunda. Juozas Kojelis visada kaltino ateitininkus, kad savo narių politiškai neruošė. Tuo tarpu mūsų visa istorija ir tradicija bent tam tikroje plotmėje griežtai draudė

moksleiviam bet kokią politinę veiklą. Tokie draudimai nuo 1911 metų iki 1947 metų išiekančių jo poziciją šituo klausimu. Atleiskite, jei šito klausimo dar nepaleisiu. Karo metu buvo mūsų tautiečių, kurie su viltim žiūrėjo į Hitlerio įžgyvimą į Lietuvą kaip išgelbėjimą iš sovietinio teroro. Tačiau ar nebūtų geriau, jeigu turėtume daugiau įrodymų, kad lietuvių tauta atsiriboja nuo nacizmo ir jo pikty darbų. Mes ir dabar tebemokame kaint už tą klaidą.

Ar mes išliksime, neturiu su savim daug duomenų apie tai. Ateitininkų supolitinimas yra nuolatinė pagunda. Juozas Kojelis visada kaltino ateitininkus, kad savo narių politiškai neruošė. Tuo tarpu mūsų visa istorija ir tradicija bent tam tikroje plotmėje griežtai draudė